
Fra: Arbeidsgruppen for sensorveiledninger og tilbakemeldinger

Til: Prorektor Gro Bjørnerud Mo

Dato: 25. mai 2018

Tilbakemeldinger og begrunnelser ved Universitetet i Oslo

Bakgrunn

Arbeidsgruppen for sensorveiledninger og tilbakemeldinger er oppnevnt av prorektor Gro Bjørnerud Mo og er del av rektoratets satsing på utdanning ved UiO. Arbeidet har sitt utspring både i universitetets interne kvalitetsarbeid og de nasjonale føringene i Kvalitetsmeldingen.

Universitetsstyret behandlet i februar 2018 grunnlaget for en langsiktig og framtidsrettet satsing på utdanning ved UiO. En viktig målsetning i satsingen er at studentene ved UiO skal møte et lærende fellesskap og en mer aktiv tilbakemeldingskultur:

«Studentaktive undervisningsformer som springer ut fra en styrket kobling mellom forskning og utdanning er en viktig nøkkel til en varig og kvalitativt god oppfølgingskultur. På den måten vil vi også kunne bedre studentenes evne og mulighet til å gjennomføre studieløpene de starter på. Målet er også å få mer ut av det potensialet vi vet kan bli realisert når studenter, faglige og administrative ansatte tar et felles ansvar for å skape gode arenaer for læring.» (side 20)ⁱ

Disse målsetningene legges også til grunn i Kvalitetsmeldingen:

«Fagmiljøene bør tilstrebe å gi flere og enda bedre tilbakemeldinger til studentene underveis i studieløpet om hvordan de ligger an. Slike tilbakemeldinger er viktige for å bevisstgjøre studentene og stimulere til fortsatt læring og utvikling. Videre er disse tilbakemeldingene viktige for at studentene skal utvikle evnen til å følge opp, evaluere og regulere egen læring. [...]

Sluttvurderingene betyr også mye for studentenes læring. Det er godt dokumentert at mange studenter tilpasser læringsstrategi etter det de tror vil bli testet på eksamen. Dersom studentene først og fremst vil bli prøvet i faktakunnskap og om de har lest pensum, vil mange studenter ha en overflatisk tilnærming til læring. Derfor er det viktig at fagmiljøene, i samråd med studentene, velger vurderingsformer som stimulerer til dybdelæring.» (side 55)ⁱⁱ

Mandat

Arbeidsgruppen har fått følgende mandat:

1. Lage veileder/retningslinjer for utforming av sensorveiledninger ved UiO.
2. Vurdere mulighetene for mer systematiske/generelle ordninger for automatisk begrunnelse.
3. Se på løsninger både for digital slutteksamen og innleveringer underveis i semesteret.

Det første punktet ble fullført med saken til universitetsstyret i februar 2018 om innføring av sensorveiledninger ved alle UiOs eksamener. Denne rapporten handler om det andre og det tredje punktet i mandatet om begrunnelser og tilbakemeldinger.

Arbeidsgruppen forstår mandatet slik at punkt to primært er knyttet til digital eksamen, mens punkt tre er overordnet og rettet mot de to mest sentrale vurderingsformer i høyere utdanning: tilbakemelding underveis i studiet (formativ vurdering) og sluttvurdering/eksamen (summativ vurdering).

Arbeidsgruppen vil legge hovedvekten på å beskrive mulighetene i det digitale læringsmiljøet som utvikles (Canvas, Inspira og andre lokale løsninger) til å videreutvikle formativ vurdering og digital eksamen. Automatisert begrunnelse vil bli drøftet ut fra formativ vurdering og summativ vurdering.

Om bruk av begreper: I det følgende brukes ordet «tilbakemelding» primært om de tilbakemeldingene studentene får i læringsaktiviteter underveis i et emne (formativ vurdering). «Begrunnelse» brukes om den forklaringen av karakteren som studenten får i etterkant av eksamen (summativ vurdering).

Generelt om tilbakemeldinger

I ulike undervisningsformer gis det en rekke typer av tilbakemeldinger. Alle fagmiljøer arbeider også med studentrollen, hvordan studentene bør legge opp arbeidet sitt og hva som er viktig i hvert enkelt fag. Fokus er på innhold og på studentens kapasitet til faglig utvikling og selvregulering. Alle disse elementene inngår i den sosiale kontrakten som lages mellom fagmiljøene og studentene.

Fra studentenes perspektiv har formativ vurdering to hovedfunksjoner: få tilbakemelding på hva de har lært på et gitt tidspunkt og hva de må arbeide med fram til neste vurdering (formativ eller summativ). Formativ vurdering innebærer en vurdering av studentenes kunnskapsnivå og progresjon. Når faglærer gir formativ vurdering, har dette en dobbel hensikt knyttet til både hvilket nivå studentene er på og hvordan den videre undervisningen kan tilrettelegges. Innhold og arbeidsformer kan vurderes i henhold til beskrivelser av læringsutbytte. Mange fagmiljøer bruker ulike former for innleveringer underveis, disse kan ha en uformell karakter eller være vilkår for å ta eksamen og utgjør en del av vurderingsgrunnlaget.

Med de muligheter digitalisering gir, kan vi videreutvikle vurderingsformene, de kan bli mer reliable og valide. Reliabilitet er knyttet til målesikkerhet i enkeltmålinger og over tid. Validitet eller gyldighet betegner hvor godt man klarer å måle det man har til hensikt å måle. Disse to forholdene må knyttes til tolkningen av data som produseres som del av vurderinger og eksamen. Mange eksamensoppgaver måler studentenes grunnleggende kunnskap i et fagområde, mens andre oppgaver rettes mot studentens kapasitet til å bruke kunnskap i praktiske situasjoner.

Digitalisering skaper muligheter for mer dynamisk vurdering og testing. Man kan gi oppgaver til et høyt antall studenter for eksempel på innføringskurs, og disse vil kunne få delvis automatiserte tilbakemeldinger. Det er også mulig å skape adaptive tester som måler beslutningskapasitet på mer adekvate måter.

Ulike former for tilbakemeldinger

I arbeidsgruppens forrige utredning til prorektor ble det lagt vekt på at sensorveiledninger ikke er et entydig begrep. Arbeidsgruppen så behov for et mer nyansert begrepsapparat for å definere ulike former for sensorveiledning knyttet til ulike typer eksamener (jf. vedlegg 2 for en fullstendig repetisjon av de ulike alternativene):

- Generiske sensorveiledninger (Vurderingskriterier).
For eksempel masteroppgaver, større semesteroppgaver mm.
- Kombinasjon av generiske og spesifikke sensorveiledninger.
For eksempel tekstopp-gaver, langsvareoppgaver mm.
- Spesifikke sensorveiledninger (Fasit/løsningsforslag).
For eksempel eksamener med konkrete svaralternativ.

På samme måte som sensorveiledninger må tilpasses ulike typer eksamener (skriftlige, muntlige, praktiske og kliniske etc.), bør også tilbakemeldingene tilpasses de oppgavene studentene arbeider med. Hvorvidt tilbakemeldingene er generiske, fagspesifikke eller en kombinasjon, må tilpasses det enkelte emne, program og fagmiljøets tradisjoner. Det er oppgavene som lager sammenheng i et emne og i et studieprogram, og fagmiljøene gjør konkrete vurderinger av hva som er hensiktsmessig og ressursmessig mulig.

Arbeidsgruppens kartlegging av ulike opplegg for tilbakemeldinger underveis i et emne viser at dette varierer svært mye på tvers av UiO. De enkelte oppleggene har utviklet seg i fagmiljøene over

lang tid, og det er grunn til å ta en ny vurdering av hvorvidt de er hensiktsmessige i dagens utdanningssituasjon.

Arbeidsgruppen legger følgende generelle prinsipper for tilbakemelding til grunn:

- Tilbakemelding bør være målorientert og basert på spesifikke kriterier.
- Domenespesifikke tilbakemelding er avgjørende for innvielse i fagene og i utvikling av ekspertise.
- Tilbakemeldinger bør både peke tilbake og fremover i studentenes læring.
- Tilbakemeldinger bør inkludere domenespesifikke dimensjoner og mer generiske dimensjoner (som normer, verdier, regulering av studiearbeid etc.).
- Flere enn undervisere bør engasjeres i arbeidet med tilbakemelding. Studentene bør gis opplæring i hvordan man gir tilbakemelding, både med tanke på den videre læringsprosessen og som generell kompetanse etter fullført studium.
- Tilbakemelding er viktig, men like sentralt er hva studenten gjør med den etterpå? Den faglige/kognitive prosessen er det sentrale og den må fortsette over et lengre tidsrom og forsterkes i form av nye oppgaver, i undervisningen og i neste vurdering.

Det er på emnenivå man best kan vurdere hva som vil være hensiktsmessige ordninger for tilbakemelding. Alle emner bør optimalisere ett eller flere punkter for tilbakemeldinger som omtales i emnebeskrivelsene og kan inngå som del av kvalitetssikringssystemet der dette er ressursmessig mulig å gjennomføre.

Begrunnelser

Universitets- og høyskoleloven slår fast at studentene har rett til å be om en begrunnelse for karakteren sin, og at denne gis skriftlig eller muntlig etter sensors valg.ⁱⁱⁱ Loven sier videre at det i begrunnelsen skal «gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon». Ved UiO er det mest vanlig å gi begrunnelser skriftlig, men det finnes også et betydelig omfang av muntlige begrunnelser, for eksempel ved masterstudiet i rettsvitenskap.

I mandatet bes arbeidsgruppen vurdere mulighetene for mer systematiske og generelle ordninger for automatisk begrunnelse. Arbeidsgruppen ser to mulige måter å forstå begrepet på:

1. «Automatisk» som i «utarbeidet av en maskin». Dette alternativet krever trolig tilgang til betydelige mengder data om studentenes prestasjoner, slik at tilbakemeldinger kan genereres ved hjelp av en digital analyse av besvarelsene.
2. «Automatisk» som i «studenten skal slippe å spørre først». Dette alternativet vil i de fleste tilfellene fremdeles være en begrunnelse som utarbeides «manuelt» av sensor.

I det videre legges alternativt 2 til grunn, altså at «automatisk» betyr at studenten skal få (tilgang til) en begrunnelse uten først å måtte be om den. Flere av eksemplene arbeidsgruppen har fått presentert har denne formen for automatisering ved seg ved at studentene på de aktuelle emnene får tilgang til en begrunnelse. Erfaringene med en slik ordning er at det varierer mye hvor mange studenter som gjør seg kjent med begrunnelsen og hvordan den brukes videre.

Det er for øvrig ikke gitt at en ordning med automatisk begrunnelse må forutsette skriftlighet. Det ligger et vesentlig læringsutbytte i den muntlige begrunnelsen der kandidaten kan diskutere besvarelsen med sensor, og man kan tenke seg løsninger som plenumsgjennomgang av eksamensoppgavene, systematiserte opplegg for treffetider etc.

Arbeidsgruppen la i den forrige rapporten til grunn at sensorveiledningene har sensorkollegiet som primærmålgruppe og først og fremst må utformes slik at de svarer på sensorenes behov for å ivareta prinsippet om lik vurdering av alle besvarelsene. Sensorveiledningene vil imidlertid også

kunne tjene som informasjonsdokument for studentene om vurderingen av deres egne besvarelser. Sensorveiledningene kan på denne måten gi studentene et bedre grunnlag for å vurdere om de ønsker å klage på karakteren sin samt lette sensorenes arbeid med begrunnelser og klager.

Arbeidsgruppen konstaterer at også sensorveiledninger vil være et godt steg videre mot bedre tilbakemeldinger til studentene om eksamensprestasjonene deres. Alle kandidatene har rett til å gjøre seg kjent med sensorveiledningen i etterkant av eksamen, og fagmiljøene bør vurdere om arbeidet med sensorveiledninger kan innrettes slik at det også får en pedagogisk merverdi.

Hittil har det vært vanlig å se begrunnelser som ett samlet dokument som både gjør rede for «de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon» (jf. ovenfor). Basert på eksemplene arbeidsgruppen har fått presentert, er det imidlertid mulig å se for seg en begrunnelse i flere deler:

- I forkant av eksamen gis det informasjon om forventet læringsutbytte, eksamensordning og karakterbeskrivelser. Eventuelt blir også tidligere eksamensoppgaver og sensorveiledninger gjort tilgjengelig.
- I sensorveiledningen gis det informasjon om de generelle retningslinjene for sensuren, denne blir tilgjengelig for studentene enten i forkant av eksamen eller etter eksamen.
- Det gis en kortfattet, kvalitativ omtale av den enkelte kandidatens prestasjon etter at sensuren er avsluttet. Denne kan utarbeides for alle studentene eller gis på forespørsel.

Det er med andre ord det samlede informasjonsopplegget før, under og etter eksamen som bør legges til grunn i vurderingen av om begrunnelsene er tilstrekkelige og hensiktsmessige.

Digitalisering – digital eksamen

Arbeidsgruppen har innhentet informasjon fra fagmiljøer som har kommet langt med bruk av digital eksamen (se vedlegg 1). Disse har i hovedsak brukt Inspira, mens Det medisinske fakultet har utviklet et omfattende digitalt system ut fra Questionmark Perception (QP) og noen miljøer har utviklet og brukt lokale løsninger. Disse erfaringene viser at det er mulig å gi persontilpassede begrunnelser på eksamen – inntil en hvis grad. Arbeidsgruppen har også fått informasjon fra IFI, som bruker det lokalt utviklede systemet Devilry til oppgaveinnlevering og tilbakemeldinger.

Nå innføres CANVAS ved UiO, og arbeidsgruppen foreslår at et utvalg emner tester ut hvordan formative vurderinger kan gjøres (bedre) i denne omgivelsen. Her bør man også gjøre bruk av «analytics», analysemetoder som kan følge studentenes læringsforløp over en gitt tid, hva de gjør, hvilke ressurser de bruker, hva de lærer etc. Automatiserte analyser vil kunne komplettere andre metoder for datainnsamling. Det kan eventuelt også testes ut hva ustrukturerte data gir i samspill med strukturerte data og tester.

Ved UiO avlegger langt de fleste studentene eksamen digitalt. Tiden er dermed inne til å fokusere mer på å forbedre kvaliteten på eksamen (reliabilitet og validitet) og ta i bruk de nye mulighetene dette gir for å vurdere hva studentene kan. Eksamener kan i større grad enn i dag utvikles og kvalitetssikres ved hjelp av psykometriske analyser. Psykometri innebærer bruk av kvantitative målemetoder og omfatter metoder og teorier for konstruksjon og evaluering av psykologiske måleinstrumenter (bedømmelsesskalaer, spørreskjema og psykologiske tester) samt den statistiske behandling av data innsamlet med slike metoder. Det er frem til våren 2018 kun det Det medisinske fakultet som har tatt i bruk slike metoder på en systematisk måte.

Utviklingsprosjekter - læringsmiljø og digital eksamen

Arbeidsgruppen har gjennomført en enkel kartlegging av hvordan fakulteter og enheter arbeider med tilbakemeldinger og begrunnelser. Arbeidsgruppens vurdering er todelt: mange miljøer har kommet langt i arbeidet, mens andre fagmiljøer bør arbeide mer systematisk. Arbeidet kan utvikles videre som en del av kvalitetsarbeidet i studieprogram og emner.

Arbeidsgruppen mener det er nødvendig å sette i gang prosjekter som gjennomføres som et samarbeid mellom to eller flere enheter der man prøver ut former for tilbakemeldinger (formativ vurdering). Gitt at UiO legger stor vekt på utvikling av et digitalt læringsmiljø, bør cirka 2,5 mill. kroner brukes til å utvikle CANVAS eller andre digitale løsninger for å realisere potensialet for formativ vurdering. Dette kan kobles til bruk av «læringsanalyse» eller andre former for tilbakemeldinger. En kobling av automatisk tilbakemelding og dialog med studentene bør prøves ut.

Det er også et stort behov for å videreutvikle løsningene for digital eksamen, for eksempel oppgavetyper, kvalitetssikring av oppgaver og antall eksamener i et emne eller program. Ved hjelp av analysemodulen i Inspira kan det også gjennomføres psykometriske analyser. Arbeidsgruppen mener det er avgjørende for kvalitetsutviklingen av UiOs eksamener at det gjennomføres prosjekter hvor man videreutvikler selve eksamenen og gjør systematiske analyser. Det bør settes av cirka 2,5 mill. kroner til dette formålet.

Utviklingsprosjektene bør gjennomføres i regi av fakulteter, institutter og fagmiljøer. Prosjektene bør følges opp systematisk slik at erfaringer og løsninger kan formidles til øvrige fagmiljøer. Både utdanningskomiteen og styret for LINK vil være sentrale fora i oppfølgingen.

Økonomiske konsekvenser

Spørsmålet om økonomiske konsekvenser henger nøye sammen med de ulike oppleggene for timeregnskap og andre verktøy for håndtering av vitenskapelig ansattes undervisningstid.^{iv} På generell basis vil en økning av det totale volumet av tilbakemeldinger kreve mer ressurser, og arbeidsgruppen har vært opptatt av hvorvidt den ekstra ressursinnsatsen gjør mest nytte underveis i et emne (formativ vurdering) eller i etterkant av eksamen (summativ vurdering). Arbeidsgruppen legger størst vekt på at tilbakemeldinger bør komme i forkant av eksamen, men anerkjenner at også en tilbakemelding etter eksamen kan ha nytte for studentens videre studieløp.

Når det gjelder tilbakemeldinger underveis, henger ressursspørsmålet også sammen med innretningen på både det forventede læringsutbyttet i emnet og undervisnings- og vurderingsopplegget for øvrig. Hvordan gjennomføringen av et emne kan endres slik at studentene får mer tilbakemelding enn i dag, samt hvilke ressursmessige konsekvenser dette har, er vurderinger som må gjøres av fakultetene, instituttene og fagmiljøene.

Når det gjelder tilbakemelding på eksamen (begrunnelser), legger arbeidsgruppen til grunn at mer tilbakemelding isolert sett vil kreve mer ressurser. Eksemplene indikerer at ressursbehovet er størst den første gangen med nytt opplegg, og at det deretter synker. Bedre begrunnelser kan dessuten føre til færre klager. Etter innføringen av sensorveiledninger er det også et åpent spørsmål hvor arbeidskrevende det er å skrive en kort, kvalitativ tekst om hver besvarelse i tillegg til (eller i stedet for) det grunnlaget sensorene allerede trenger for å kunne sette en karakter.

Det mest vesentlige spørsmålet er kanskje hvor stor andel av studentene som ønsker automatisk begrunnelse etter eksamen sammenlignet med den andelen som allerede i dag ber om begrunnelse. Eksemplene tyder på at dette varierer mye. Det er også vesentlig hvordan begrunnelsene blir brukt, det vil si hvilken effekt de har for videre studieløp sammenlignet med den tilbakemeldingen som med samme ressursinnsats kunne ha vært gitt underveis i emnet.

Arbeidsgruppen har ikke et tilstrekkelig grunnlag for å anslå om den samlede ressursinnsatsen knyttet til eksamen vil øke, holde seg stabil eller synke hvis det innføres automatisk begrunnelse. Arbeidsgruppen anbefaler derfor at UiO søker å skaffe seg mer kunnskap om disse sammenhengene før det innføres nye, generelle ordninger for alle emner/utdanninger.

Arbeidsgruppen observerer at UiO samlet sett bruker mye ressurser til eksamen. Fakultetene bør i arbeidet med utvikling av læringsmiljøet vurdere om ressursbruken kan vendes mer mot formativ vurdering (studentenes læring), samtidig som man opprettholder god kontroll med hensyn til læringsutbytte.

Anbefalinger:

Arbeidsgruppen foreslår følgende føringer for UiOs videre arbeid med tilbakemeldinger:

1. **Formativ vurdering.** UiOs målsetning bør være å gi faglige tilbakemeldinger underveis i emner (formativ vurdering). Fakultetene bør legge til rette for at instituttene og fagmiljøene videreutvikler arbeidet med formativ vurdering. Dette arbeidet bør primært skje på emnenivå, innenfor rammen av hvert studieprogram. Bruk av digitalt læringsmiljø kan inngå i dette arbeidet. Det bør settes av prosjektmidler tilsvarende 2,5 mill. kroner til dette forslaget.
2. **Summativ vurdering.** Fakultetene, institutter og fagmiljøer bør bruke sensorveiledningene til å gi tilbakemelding om de generelle retningslinjene for sensuren samt kriteriene for hvordan eksamensbesvarelsene vurderes. På digitale eksamener bør fakultetene oppfordres til gi kortfattede, kvalitative vurderinger av hver students prestasjon ved å ta i bruk de mulighetene Inspira og tilsvarende systemer gir eller ved ordninger for muntlig tilbakemelding.
3. **Videreutvikling av digital eksamen.** UiO har et høyt antall digitale eksamener, og neste steg er å utvikle kvaliteten på eksamenene. Dette kan gjøres med økt bruk av psykometriske analyser som grunnlag for revisjon og forbedring av oppgaver. Det bør settes av prosjektmidler tilsvarende 2,5 mill. kroner til forslag 2 og 3 samlet.
4. **Studentene bør gis opplæring i hvordan gi og bearbeide tilbakemelding.**
5. **Utdanningskomiteen bør få i oppdrag å utvikle kriterier for prosjektsøknader.** LINK bør delta i arbeidet med prosjektene, slik at erfaringsdelingen på tvers av UiOs fagmiljøer sikres.

Vedlegg 1: Gruppens sammensetning og prosess

Sammensetning

Arbeidsgruppens sammensetning har vært slik:

- Sten Ludvigsen, dekan ved UV (leder)
- Jarle Breivik, professor ved MED/IMB
- Anne-Lise Lande, seksjonsleder system/eksamen i AF
- Ragnhild Runde, utdanningsleder ved MN/IFI
- Randi Saunes, seksjonsleder eksamen ved JUS
- Tora Skodvin, undervisningsleder ved SV/ISV
- Susann Andora Biseth-Michelsen, Studentparlamentet
- Henrik Paulsen Mandelid, Studentparlamentet

Avdeling for fagstøtte ved Jonny Roar Sundnes har vært sekretær for arbeidsgruppen.

Prosess – fase to om begrunnelser og tilbakemeldinger

Arbeidsgruppen har hatt tre møter i denne fasen. Som del av arbeidet har arbeidsgruppen fått presentasjoner fra et knippe enheter som har arbeidet med digitale løsninger for tilbakemeldinger og begrunnelser:

- Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, Institutt for informatikk:
 - Presentasjon ved Omid Mirmotahari om en egenutviklet teknisk løsning for automatiserte begrunnelser.
 - Presentasjon ved Ragnhild Kobro Runde om arbeidet med Devilry, instituttets innleveringsløsning for obligatoriske aktiviteter.
- Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, Kjemisk institutt:
 - Presentasjon ved Carl Henrik Gørbitz om standardisering av sensurprosessen i grunnkurset i kjemi.
- Det medisinske fakultet:
 - Presentasjon ved Per Grøttum av et langvarig og omfattende arbeid med å utvikle vurderingsformene i medisinstudiet.
- Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling:
 - Presentasjon ved Kirsti Lyngvær Engelién om arbeidet med profesjonsfagene i lektorprogrammet, inkludert pilot for automatiske begrunnelser.

Arbeidsgruppen har også fått en presentasjon av Inspera med fokus på mulighetene for å gi studentene tilbakemeldinger om sensur.

Vedlegg 2: Sensorveiledninger for ulike eksamenstyper

Arbeidsgruppen vil fremheve at sensorveiledning ikke er et ensbetydende begrep, og man behøver et utvidet begrepsapparat for å definere ulike former for sensorveiledning. Disser er igjen knyttet til ulike typer eksamener, deriblant skriftlige, muntlige, praktiske og kliniske. Hva en sensorveiledning er vil dermed avhenge av kontekst:

- Sensorveiledninger kan være generelle, generiske beskrivelser uavhengig av bestemte eksamener og semestre, eller de kan være en fagspesifikk beskrivelse som er tilpasset én enkelt eksamen.
- Sensorveiledninger kan ta utgangspunkt i emnebeskrivelsen og være et ledd i forberedelsen av eksamensoppgavene, de kan utarbeides i parallell med eksamensoppgavene som ledd i kvalitetssikringen av disse, eller de kan utarbeides først etter at oppgavene er klare.

Noen sentrale forskjeller ved utformingen av sensorveiledninger kan skisseres slik:

<i>Generiske sensorveiledninger (Vurderingskriterier)</i>	<i>Kombinasjon av generiske og spesifikke sensorveiledninger</i>	<i>Spesifikke sensorveiledninger (Fasit/løsningsforslag)</i>
For eksempel masteroppgaver, større semesteroppgaver mm.	For eksempel tekstoppgaver, langsvaroppgaver mm.	For eksempel eksamener med konkrete svaralternativ.
Utarbeides i forkant, tar utgangspunkt i emnebeskrivelsen.	Utarbeides i forkant, underveis eller i etterkant avhengig av eksamensform og -oppgaver.	Utarbeides underveis eller i etterkant, tar utgangspunkt i eksamensoppgavene.
Generelle retningslinjer for vurdering av besvarelsene.	Kan inneholde både generelle retningslinjer for vurdering av besvarelsene og konkrete momenter på enkeltoppgaver.	Fasit/rettenøkkel med angivelser av riktige svar og hvordan alternative/delvis riktige svar skal vurderes.
Stabile over tid, gjenbrukes i flere semestre.	Vesentlige elementer er stabile over tid, men tilpasses den enkelte eksamen.	Utarbeides for hver eksamen og tilpasses oppgavene.
Kan være tilgjengelige for kandidatene før eksamen.	Offentliggjøres normalt for kandidatene etter eksamen.	Offentliggjøres for kandidatene først etter eksamen.

ⁱ Jf. universitetsstyremøtet 6. februar 2018, diskusjonssak 2, «En langsiktig og framtidrettet satsing på utdanning ved UiO», <http://www.uio.no/om/organisasjon/styret/moter/2018/02-06/d-sak-2-en-langsiktig-og-framtidsrettet-satsing-pa-utdanning-ved-uio.pdf>

ⁱⁱ Jf. Meld. St. 16, «Kultur for kvalitet i høyere utdanning», <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20162017/id2536007/>

ⁱⁱⁱ Det ligger an til at universitets- og høyskoleloven blir endret på dette punktet ved at institusjonen får anledning til å fastsette mer generelt om sensor skal gi begrunnelser skriftlig eller muntlig. Departementet legger til grunn at dette er en forutsetning for større grad av automatiske begrunnelser. Dersom regelen vedtas i tråd med forslaget, må UiO ta stilling til hvorvidt denne typen beslutninger (i tråd med etablert praksis) skal delegeres til fakultet/institutt.

^{iv} Jf. også prosjektet Ressursplanlegging av utdanningsvirksomheten. UiO ønsker å få ett felles digitalt verktøy til ressursplanlegging for utdanningsvirksomheten ved UiO, og prosjektet skal spesifisere krav til et slikt verktøy, og anskaffe eller få utviklet det.